

Art», is given in the article. Basic ideas, which define the work with learning and creative achievements portfolio, are singled out in the article.

Key words: decorative art, would-be teacher of fine arts, learning and creative achievements portfolio.

Стаття надійшла до редакції 14.02.2016 р.

Прийнято до друку 25.03.2016 р.

Рецензент – д.п.н., проф. Харченко С. Я.

УДК 378.1

Ю. З. Драчук, Є. О. Снітко, Є. Є. Завгородній, Л. О. Сав'юк

ДО ПРОБЛЕМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

Становлення економіки в суспільстві, де основним виробничим ресурсом стають знання та інформація, розвинене інформаційне середовище, «базується на знаннях» (knowledge-based economy). Саме знання у такому суспільстві безпосередньо комерціалізуються, перетворюючись на технології для виробництва матеріальних товарів і послуг.

У «новій» економіці чинниками успіху країни є розвиток інновацій, підприємництва, розвинена інфраструктура інформації й розповсюдження знань, сучасні та динамічні освіта і наука. У новому суспільстві головною формою багатства стає багатство людської особистості, нарощення її інтелектуального потенціалу.

Дослідження механізму впливу вищої освіти на економічне зростання та його удосконалення дуже важливе для вдосконалення системи освіти, підвищення якості освітнього процесу, нарощення людського капіталу, що має призвести до економічного зростання через розширення масштабів нових розробок та відкриттів, збільшення продуктивності праці, нарощення креативного, інтелектуального потенціалу населення, розвиток ділових якостей, підприємливості, підвищення сприйнятливості нових ідей, економічних новацій, технічних розробок. А вищою освітою створюється сприятливе середовище для створення та поширення в усьому суспільстві здобутків економіки знань.

Доктриною розвитку освіти визначається створення ринку освітніх послуг як пріоритетного курсу спрямування зусиль вищої школи, де виникає потреба врахування зв'язку вищої освіти із соціально-економічним розвитком суспільства. Суспільні потреби, що лежать в основі освіти, обумовлені рівнем розвитку продуктивних сил і типом виробничих відносин, в той же час освіта зумовлює їх рівень і тип. Тому

вищою освітою визначається масштабність проблем, що пов'язані із функціонуванням ринкових механізмів авторегуляції у соціальній сфері.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання, пов'язані з розробкою концепції розвитку галузей соціальної інфраструктури у соціально орієнтованій ринковій економіці, входять до кола професійних інтересів таких визнаних науковців, як О. Амоша, В. Геєць, М. Долішній, Є. Іванов, Б. Кліяненко, В. Мамутов, О. Новікова, В. Антонюк, у працях яких закладено теоретико-методологічний фундамент дослідження ринкової трансформації соціальної сфери. Дослідженню проблем використання ринкових методів господарювання в управлінні організаціями вищої освіти присвячені роботи вітчизняних – В. Андрущенко, І. Дідика, І. Каленюк, Р. Кігеля, Т. Оболенської; О. Кратт і зарубіжних вчених – З. Панкрухіна, Б. Рябушкіна, М. Хроменкова, В. Щетиніна; М. Василевського і Р. Патори, зусиллями яких зроблено значний внесок у формування теорії та розв'язання практичних питань підвищення ефективності функціонування вищої освіти в ринкових умовах господарювання.

Питання інтерактивної технології у навчальному процесі розглядаються вітчизняними й зарубіжними дослідниками, серед яких: В. Кирпичев, В. Кондратьєв, С. Тимошенко, Л. Кабанова, Ольга Шабанова (Дунаєва), Стівен Доунс, Тоні Каррер, Олена Тихомірова та ін.

Новий Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність», прийнятий Верховною Радою 26.11.2015 №848-VIII [1], відкриває перед наукою унікальні перспективи в сучасній європейській державі, де ефективність наукової роботи має відчувати звичайний громадянин, а Українська наука має стати сучасною, ефективною, інноваційною, що й наголошено головою держави. Одним з найважливіших нововведень нового документу, як відзначено в Законі, є утворення при Кабінеті Міністрів України постійно діючого консультативно-дорадчого органу – Національної ради України з питань розвитку науки і технологій, основною метою діяльності якого є забезпечення ефективної взаємодії представників наукової громадськості, органів виконавчої влади та реального сектору економіки у формуванні та реалізації єдиної державної політики у сфері наукової і науково-технічної діяльності.

Виділення раніше невіршених частин загальної проблеми. Стійке соціально-економічне зростання має досягатися на інноваційній основі за активного використання сучасних наукових розробок, де за таких умов реалізуються плани виробництва продукції високої якості, активізації ресурсозбереження, підвищення ефективності виробництва, забезпечення конкурентоспроможності продукції на внутрішньому і світовому ринках.

Визначальним чинником прискорення економічного зростання є активізація інноваційної діяльності підприємств з використанням надійного інтелектуального потенціалу і перехід України на інноваційну модель розвитку економіки, яка ґрунтується безпосередньо на здобутті нових наукових результатів та їх технологічному впровадженні у

виробництво, що забезпечує приріст ВВП переважно за рахунок вироблення і реалізації наукомістких продукції і послуг. Головною метою інноваційної моделі розвитку національної економіки є підвищення рівня її конкурентоспроможності завдяки використанню вітчизняного та світового науково-технічного і освітнього потенціалу.

Формулювання цілей статті і постановка задач. Тенденції розвитку сучасного суспільства, що передбачають необхідність побудови системи освіти інноваційного типу, визначення питань з підготовки компетентних і креативних фахівців для реалізації стратегії інноваційного прориву на світові ринки, де інноваційні освітні проекти покликані реалізовувати сучасну освітню парадигму, основним змістом якої є індивідуалізація і особистісно-орієнтована освіта, зростання можливості творчої самореалізації в освітньому процесі, синергія співробітництва викладачів і студентів.

Виклад основного матеріалу досліджень і обґрунтування отриманих наукових результатів. Суспільству потрібна інтелектуально й соціально компетентна особистість, здатна критично мислити, творчо діяти, застосовувати набуті знання в нестандартних ситуаціях. Становлення особистості починається зі школи, де завдання педагога «якомога раніше виявити, розпізнати природні нахили учня, розвинути їх і дати поштовх до самореалізації творчої особистості».

Для формування такої особистості мають використовуватися у навчально-виховному процесі інноваційні методи, прийоми навчання, завдання і вправи, які спонукали б молодь до творчої діяльності. Творчою вважається продуктивна, самостійна, цілеспрямована діяльність школяра, у процесі якої учень комбінує, змінює чи створює щось нове на доступному для нього рівні. І найкращим способом виявлення особистості є творчі роботи учнів, наукові праці студентів. Основними показниками творчості в цьому випадку є самостійність, ініціативність, активність, а результатом творчої самостійної діяльності – якісно нові цінності учня, студента, людини. Важливим у цьому напрямі є застосування у роботі педагога методів і прийомів, які спонукали б молодь до творчого, неординарного мислення: навчальні семінари, диспути, учнівські й студентські конференції, конкурси на кращі твори, літературні вечори, студентська літературна газета тощо. У процесі проведення навчальних занять останнім часом значна увага приділяється вибору індивідуальних прийомів, форм і засобів подачі навчального матеріалу. Для підготовки спеціалістів у навчальному процесі застосовуються інтерактивні технології, які на сучасному етапі, як відзначається в [2], стають новим освітнім стандартом. При використанні інтерактивних методів та засобів навчання важливим є готовність викладачів до здійснення інтерактивного навчання, психологічний аспект, технічна поінформованість, технічне забезпечення інтерактивними засобами навчання. Ефективне залучення інноваційних технологій і методик викладання дисциплін, як відзначено в матеріалах

Всеукраїнського науково-практичного семінару [3], сприятиме підвищенню якості засвоєння студентами навчального матеріалу. Унікальні можливості інформаційних технологій створюють передумови для інтенсифікації навчального процесу, сприяють розробці методик, які повинні бути орієнтовані на розвиток особистості тих, хто навчається.

Приєднання України до Болонського процесу висуває особливі вимоги до структури, функцій та завдань системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти. Міжнародний транскордонний інформаційний простір, віртуальні навчальні середовища та наукові співтовариства забезпечують динамічний розвиток особистості, спрямовують майбутнього спеціаліста на набуття конкурентно спроможних професійних знань, а від викладача вимагають наполегливої роботи у напрямку вивчення тенденцій, трансформацій та інновацій у сфері освіти.

На даний час мова йде про систему дистанційного навчання (СДН), що не потребує підтвердження своєї досконалості, переваг та необхідності впровадження у зарубіжних вищих навчальних закладах (ВНЗ). СДН перетворилась на інструмент удосконалення та оптимізації організації навчального процесу, вона дозволяє, як студентам, так і викладачу, звільнитися від жорсткої регламентації та розкладу навчальних занять, більш оптимально, досконало та ефективно реалізувати індивідуальні траєкторії навчання. Використання СДН стає вдалим інструментом реалізації моделі студентоцентрованого навчання, викладання та оцінювання в рамках системи внутрішнього забезпечення якості вищої вітчизняної освіти.

Ключовою подією під час проведення 9-тої Міністерської конференції у Вірменії (м. Єреван), в роботі якої прийняли участь 47 міністрів європейських країн, відповідальних за вищу освіту і науково-дослідницьку діяльність, стало затвердження оновлених «Стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG)». Ці рекомендації більш глибоко та змістовно описують процедури внутрішнього забезпечення якості вищої освіти та визначають взаємозв'язок між якістю освіти і Болонським процесом.

Британською Радою в Україні за співпраці з Національним Еразмус+ Офісом в Україні та Інститутом вищої освіти національної академії педагогічних наук (НАПН) України здійснено переклад даного ключового документу, який повинен активізувати роботу колективів Українських ВНЗ у напрямку побудови ефективних систем забезпечення якості та конкурентоспроможності Української вищої освіти в Європейському просторі.

Для внутрішніх гарантій якості вищих навчальних закладів (ВНЗ) в цьому документі передбачено реалізацію стандартів та рекомендацій стосовно [4]:

- політики ВНЗ щодо забезпечення якості вищої освіти;
- розроблення і затвердження освітніх програм;
- реалізації моделей студентоцентрованого навчання, викладання

та оцінювання;

- організації «життєвого циклу» студентів, включаючи зарахування, досягнення, визнання та атестацію;
- процесів визнання компетентності викладацького складу ВНЗ;
- забезпечення студентів адекватними та легкодоступними навчальними ресурсами і підтримка індивідуальної траєкторії навчання;
- організації інформаційного менеджменту для управління освітніми програмами та іншою діяльністю;
- публічності інформації;
- поточного моніторингу і періодичного перегляду освітніх програм;
- циклічного зовнішнього забезпечення якості вищої освіти.

До пріоритетних цілей вищої освіти Ради Європи, згідно «Стандартів і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти» слід віднести підготовку студентів до активного громадянства, до їх майбутньої кар'єри (розвиток їх здатності до працевлаштування), підтримку їх особистого розвитку, створення широкої бази передових знань і стимулювання досліджень та інновацій.

Публічна політика щодо забезпечення якості освіти повинна стати частиною стратегічного менеджменту ВНЗ із залученням до її реалізації внутрішніх та зовнішніх стейкхолдерів. Під стейкхолдерами розуміють зацікавлені сторони та особи, які мають легітимний інтерес у діяльності ВНЗ, тобто певною мірою залежать від нього або можуть впливати на його діяльність (групи інтересів та впливів) [5].

Важливим моментом рекомендацій щодо практичної реалізації політики внутрішнього забезпечення якості освіти є зосередження уваги на тому, що рівень її ефективності залежить від організації взаємозв'язку між дослідженнями з одного боку та навчанням і викладанням з іншого боку. При цьому ВНЗ мають свободу власного вибору у процесах запровадження, контролю та перегляду політики забезпечення внутрішньої якості освіти.

Освітні програми повинні розроблятися із залученням стейкхолдерів, особливо студентів та викладачів ВНЗ. Такі освітні програми повинні забезпечити поступовий та стійкий прогрес студентів у підвищенні якості отриманих знань і професійних компетенцій на основі основних цілей вищої освіти Ради Європи та реалізації делегованих цілей, результатів навчання у рамках кваліфікаційних характеристик Європейського освітнього простору.

Парадигма дистанційного, а особливо змішаного навчання (ЗН) якомога ближче зливається з ідеями, які закладені в моделі студентоцентрованого навчання, викладання та оцінювання на основі розроблених освітніх програм ВНЗ. Стандартом передбачено широке заохочення студентів до розвитку освітнього процесу з відбиттям цього факту у моніторингу та оцінюванні якості їх знань та отриманих професійних компетенцій.

Зупинимось більш змістовно на рекомендаціях щодо реалізації

даної процедури у забезпеченні внутрішньої якості вищої освіти. Як зазначається в [4], реалізація моделей студентоцентрованого навчання і викладання відіграє важливу роль у стимулюванні мотивації студентів, їх самоаналізі та залученні до освітнього процесу. При цьому враховується різноманітність латентних можливостей студентів та їх потреби, забезпечуються гнучкі навчальні траєкторії, використовуються різні способи надання освітніх послуг, різноманітні педагогічні методи.

Студентоцентрована модель навчання повинна підтримувати відчуття автономності у студентів, водночас забезпечуючи йому відповідний супровід і підтримку з боку викладача, та сприяти взаємній повазі у стосунках «студент-викладач». В документі [4] окремо визначена важливість оцінювання якості знань для прогресу студентів та їх майбутньої кар'єри.

Всі зазначені рекомендації можливо ефективно в стислі терміни при незначних майнових витратах реалізувати, використавши високий потенціал викладацького складу ВНЗ та їх досвід в розробці СДН, реалізації методів та інструментальних засобів підтримки системи ЗН. Створення дистанційних курсів (ДК) в середовищах управління процесом дистанційного навчання з відкритим програмним кодом, таких як LMS Moodle, забезпечують всі стандарти моделей студентоцентрованого навчання, викладання та оцінювання в системі внутрішнього оцінювання якості освіти. Такі ДК забезпечують соціалізацію процесу навчання [6], його інтерактивність, індивідуальність траєкторії при максимальній підтримці колективізму та партнерського зв'язку «студент-викладач».

Останнім часом, індивідуальні траєкторії навчання отримують підтримку на платформі мобільних технологій, що ще більше дозволяє наблизити ВНЗ до потреб молодого покоління в рамках моделі студентоцентрованого навчання [7].

В попередній роботі авторів [8] розглядалась роль освіти у вирішенні завдань соціально-економічного розвитку України та основні напрямки державної політики в галузі освіти.

Міністр освіти і науки України С. Квіт під час чергового засідання Акредитаційної комісії України зазначив, що ВНЗ мають керуватись в своїй роботі Стандартами і рекомендаціями щодо забезпечення якості у Європейському просторі вищої освіти, ухваленій під час Міністерської конференції в Єревані, 14-15 травня 2015 року. Це означає активне входження української вищої освіти у європейський простір.

Даний процес не є однозначним та простим шляхом у напрямку подолання проблем відставання вітчизняних ВНЗ у конкурентоспроможності на світовому ринку праці, особливо із врахуванням політичної та економічної кризи у нашій Державі. Однак цей шлях неодмінно долати, як зазначається у попередніх роботах авторів [9 – 13]. Україна має достатній науковий, педагогічний та освітній потенціал.

Список використаної літератури

1. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність», прийнятий Верховною Радою 26.11.2015 № 848-VIII. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://kadrovik01.com.ua/news/prijnjato_novijj_zakon_pro_naukovu_i_naukovo-tekhnichnu_dijalnist/;
2. Буйницька О. П. Використання інтерактивних технологій у навчальному процесі – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.psyh.kiev.ua>.
3. III-ий Всеукраїнський науково-практичний семінар «Сучасні інформаційні технології в дистанційній освіті» (MITDE-2014). – 22 – 24 вересня 2014 р. – Івано-Франківськ. – Зб. тез доповідей. – 204 с.
4. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG). – К. : ТОВ «ЦС», 2015. – 32 с.
5. Тимошенко І. В. Суб'єкти, агенти, актори і стейкхолдери в економічних дослідженнях освіти / І. В. Тимошенко, О. М. Нашекіна // Вчені зап. Харк. гуманіт. ун-ту «Нар. укр. акад.». – Х., 2012. – Т. 18, кн. 1 : Освіта: традиції та інновації в умовах соціальних змін. – С. 167-176.
6. Войченко А. П. Соціалізація LMS MOODLE: аутентифікація засобами соціальних мереж / А. П. Войченко, Л. А. Сав'юк // Матеріали Третьої міжнародної науково-практичної конференції «Теорія і практика використання системи управління навчанням Moodle». – Київський національний університет будівництва і архітектури. – 21 – 22 травня 2015 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://2015.moodlemoot.in.ua/course/view.php?id=110.0>
7. Михайлів В. В. Мобільне навчання технічним дисциплінам на платформі Android / В. В. Михайлів, Л. А. Сав'юк // Збірка праць X міжнародної конференції «Нові інформаційні технології в освіті для всіх» (ITEA-2015) Ч.2. – 26 – 27 листопада 2015 року. – К. – С. 139 – 145.
8. Череп А. В. Щодо оцінки конкурентоспроможності національної освітньої системи / А. В. Череп, Ю. З. Драчук, Л. О. Сав'юк // Зб. наукових праць X-ї Міжнародної науково-практичної конференції «Вища освіта України у контексті інтеграції до Європейського освітнього простору», 19 – 21 листопада 2015 року. – К., С. 372 – 381.
9. Драчук Ю. З. Складові інженерної освіти у вищому навчальному закладі / Ю. З. Драчук, Є. О. Снітко, Н. В. Трушкіна // Форум гірників-2014: матеріали міжнар. конф., 1-4 жовт. 2014 р. – Дніпропетровськ. – Д. : ТОВ «Лізу-новПрес», 2014. – Т. 1., С. 255 – 260.
10. Драчук Ю. З. Освіта дорослих як всесвітній тренд підтримки економічної стабільності та розвитку / Ю. З. Драчук, Л. О. Сав'юк // 4-ий Всеукраїнський науково-практичний семінар «Сучасні інформаційні технології в дистанційній освіті» – (mitde-2015). – Зб. тез доповідей. – 21 – 23 вересня. – Івано-Франківськ. – 2015. – Національний технічний університет нафти і газу. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://itea-conf.org.ua/2015/ua/proceedings>.
11. Драчук Ю. З. До напрямів реалізації проблем інженерної освіти / Ю. З. Драчук, Є. О. Снітко, Л. О. Сав'юк // First independent scientific journal. Первый независимый научный

вестник. Перспективные направления развития современной науки. – 19.06.2015, Киев, Украина. – С. 114–117. **12. Гончарук А. Г.** Щодо ринку освітніх послуг у галузі вищої освіти / А. Г. Гончарук, Ю. З. Драчук, Л. О. Савюк, Є. О. Снітко, Г. Є. Беляєва // First independent scientific journal. Первый независимый научный вестник. – Киев, Украина. – 2016. – № 6. – С. 37–41. **13. Інтеграція освіти, науки та бізнесу : монографія.** – Т. 4 / за ред. А. В. Череп. – Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2016. – С. 47–56.

Драчук Ю. З., Снітко Є. О., Завгородній Є. Є., Сав'юк Л. О. До проблем забезпечення якості освіти у вищому навчальному закладі

У статті розкрито особливості питань забезпечення внутрішньої якості вищої освіти Українських ВНЗ. Підкреслено основи конкурентоспроможності вітчизняного сектору освіти, що регламентуються оновленими положеннями «Стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості вищої освіти в Європейському просторі (ESG)», які визначають взаємозв'язок між якістю освіти і Болонським процесом. Наведено значення цього ключового документу для активізації роботи колективів Українських ВНЗ у напрямку побудови ефективних систем забезпечення якості та конкурентоспроможності Української вищої освіти в Європейському просторі. Розкрито доктрину розвитку вищої освіти, що визначається створенням ринку освітніх послуг як пріоритетного курсу спрямування зусиль вищої школи із забезпеченням потреб врахування зв'язку вищої освіти із соціально-економічним розвитком суспільства, масштабністю проблем, пов'язаних із функціонуванням ринкових механізмів авторегуляції у соціальній сфері.

Ключові слова: якість освіти, вищий навчальний заклад, освітня програма, Болонський процес, стандарти

Драчук Ю. З., Снітко Е. А., Завгородній Е. Е., Савюк Л. А. К проблемам обеспечения качества образования в высшем учебном заведении

В статье раскрыты особенности вопросов обеспечения внутреннего качества высшего образования Украинской вузов. Подчеркнуто основы конкурентоспособности отечественного сектора образования, регламентируемые обновленными положениями «Стандартов и рекомендаций по обеспечению качества высшего образования в Европейском пространстве (ESG)», которые определяют взаимосвязь между качеством образования и Болонским процессом. Приведены значения этого ключевого документа для активизации работы коллективов Украинских ВУЗов в направлении построения эффективных систем обеспечения качества и конкурентоспособности Украинского высшего образования в Европейском пространстве. Раскрыто доктрину развития высшего образования, определяемую созданием рынка образовательных услуг как приоритетного курса направления усилий

высшей школы с обеспечением потребностей учета связи высшего образования с социально-экономическим развитием общества, масштабностью проблем, связанных с функционированием рыночных механизмов авторегуляции в социальной сфере.

Ключевые слова: качество образования, высшее учебное заведение, образовательная программа, Болонский процесс, стандарты

Drachuk Yu., Snitko E., Zavgorodniy E., Savyuk L. The Problems of Quality Assurance in Higher Education

The article reveals peculiarities of issues of internal quality assurance in higher education Ukrainian universities. Underlined bases of competitiveness of the domestic education sector, regulated by the updated provisions of the "Standards and Guidelines for Quality Assurance in Higher Education in the European space (ESG)", which define the relationship between the quality of education and the Bologna process. The values of this key document for the revitalization of the Ukrainian high schools teams in direction building effective quality assurance systems and the competitiveness of Ukrainian higher education in the European space. Opened doctrine of higher education defined by creation of educational services market as a priority policy areas of the higher school of efforts to ensure the integration of communications of higher education needs of the socio-economic development of society, the scale of problems to the functioning of market mechanisms of autoregulation in the social sphere.

Key words: quality of education, higher education, educational program, Bologna process, standards.

Стаття надійшла до редакції 23.02.2016 р.

Прийнято до друку 25.03.2016 р.

Рецензент – д.п.н., проф. Савченко С. В.

УДК 371.134:373.3

О. М. Дудник

**ПЕДАГОГІЧНІ ЗАДАЧІ КОНТЕКСТНОЇ СПРЯМОВАНOSTІ
ЯК ЧИННИК ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ
ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ**

У сучасних умовах реформування системи освіти в Україні проблема забезпечення її якості набуває особливої значущості. Сьогодні наша держава стоїть на шляху європейської інтеграції й модернізації освіти відбувається в контексті європейських вимог. Тобто, нові реалії призводять до нового розуміння феномену якості вищої освіти як рівня здобутих людиною знань, умінь, навичок, що інтегруються в її